

Yttrande till Utbildningsdepartementet över betänkandet SOU 2007:64 Studiestödsdatalag

(dnr U2007/6272/SV)

Dnr. 801 34140-07/112

2008-02-04

Yttrandets omfattning

Yttrandet är begränsat till allmänna kommentarer med anledning av utredningens val av metoder för att skapa integritetsskydd i samband med elektroniskt utlämnande av uppgifter och övrigt till den del av betänkandet som direkt berör Kronofogdemyndigheten.

Sammanfattning

I syfte att åstadkomma integritetsskydd föreslår utredningen att begreppen "direktåtkomst" och "utlämnade av på medium för automatiserad behandling" ska användas i ännu en registerlagstiftning. Dessa begrepp bygger på gammal teknik och skapar utan att ge avsett skydd omfattande problem bl.a. vid utvecklingen av en önskad e-förvaltning. Begreppen bör nu utmönstras ur befintliga registerlagar istället för att införas i fler särskilt som det är möjligt att åstadkomma integritetsskydd bättre med nya metoder. De nya metoderna bör därför få fäste i den föreslagna lagstiftningen. Förslaget bör vidare, även i andra avseenden, anpassas bättre till målen i den av regeringen nyligen beslutade handlingsplanen för e-förvaltning.

Förslaget innehåller regler kopplade till CSN:s skyldighet att lämna uppgifter i olika ärenden till Kronofogdemyndigheten. En större del av detta uppgiftslämnade än vad som framgår av utredningens redogörelse sker elektroniskt.

Den föreslagna 11 § studiestödsdataförordningen behövs inte. Om en sådan bestämmelse ändå ska införas bör den få en annan utformning, dels för att Kronofogdemyndigheten även fortsättningsvis på elektronisk väg ska kunna få de uppgifter som CSN är skyldig att lämna dels för att undvika framtida författningsändringar i onödan.

Allmänna kommentarer

Det är förstäeligt att utredningen haft svårt att frigöra förslaget från de i andra registerlagar införda begreppen "direktåtkomst" och "utlämnade av på medium för automatiserad behandling" men olyckligt att den inte gått i land med det. Begreppen är som utredningen själv framhåller oklara och inte enhetliga men de grundar sig även på en föråldrad teknik. Tillsammans har detta visat sig bidra till tolkningsproblem och en gråzon för vad som är tillåtet, bl.a. i samband med utveckling av nya informationsutbytestjänster, och därmed även särskilda kostnader. Särskilt allvarligt är att begreppen är svåra att förena med de tekniker med tjänster för utbyte av information i datanätverk som blir allt vanligare, och där säkerheten kan ombesörjas på annat sätt genom bl.a. behörighetsbegränsningar. Det ovan sagda innebär att en reglering av integritetsskydd som bygger på de föreslagna begreppen inte längre ger avsett skydd. Sådan reglering orsakar istället problem för utvecklingen av ett säkert datastöd för informationsutbyte bl.a. den utveckling som pågår i enlighet med regeringens e-förvaltningsprogram.

I Informationsutbytesutredningens betänkande "Utökad elektroniskt informationsutbyte", SOU 2007:35, har behovet av att komma till rätta med de ovan nämnda "begreppsproblemen" lyfts fram i ett särskilt kapitel om reformbehov, kap. 18. Där påtalas också andra problem som är följder av de särskilda registerförfattningarnas bristande enhetlighet, skiftande definitioner av enskilda begrepp och olika avvägningar mellan effektivitet och hänsyn till den personliga integriteten. Av Vervas rapport 2007:18 "Förenklad tillgång för förvaltningen till viss information ur statliga register och databaser" framgår bl.a. att en kombination av tekniska och administrativa åtgärder kan begränsa de integritetsrisker som är förknippade med elektroniskt informationsutbyte, medan regler som anger olika former för elektronisk åtkomst inte ger samma möjligheter.

Regeringen har nyligen presenterat planen "Handlingsplan för eFörvaltning, Nya grunder för IT-baserad verksamhetsutveckling i offentlig förvaltning". Om det slutliga författningsförslaget ska bli förenligt med målen i den planen, behöver det fortsatta arbetet med förslaget ske med betydligt större hänsyn tagen till vad som i ovanstående hänseenden har påtalats av Informationsutbytesutredningen och i Vervas rapport.

Delar av förslaget som berör Kronofogdemyndigheten särskilt.

Avsnitt 4.2.5

(Sid. 77-78)

Utredningens redogörelse för CSN:s uppgiftslämnade till Kronofogdemyndigheten under rubriken "Kronofogdemyndighetens utsöknings- och indrivningsdatabas", sidorna 77 och 78, kan uppdateras och kompletteras med följande.

När det gäller andra skulder än förfallna årsbelopp och avgifter som lämnas på fil för indrivning till Kronofogdemyndighetens utsöknings- och indrivningsdatabas, ansöker CSN om betalningsföreläggande. Detta sker bl.a. vid återkrav av studiemedel. Numera lämnas även ansökningar om betalningsföreläggande på fil till Kronofogdemyndigheten. Dessa registreras i betalningsföreläggande- och handräkningsdatabasen.

Kronofogdemyndigheten handlägger också ärenden enligt skuldsaneringslagen (2006:548) och begär i den verksamheten uppgifter från CSN i viss utsträckning.

I dagsläget lämnar CSN inte dessa elektroniskt. Inom Kronofogdemyndigheten pågår dock ett projekt med uppdrag att skapa förutsättningar för elektroniskt ingivande även i skuldsaneringsärenden, av uppgifter till skuldsaneringsdatabasen.

Uppgiftsbehandlingen i de tre databaser som nämnts ovan styrs av lagen (2001:184) och förordningen (2001:590) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet. Dessa registerförfattningar reglerar bl.a. vilka uppgifter som får behandlas i respektive databas, i vilken omfattning, till vem samt på vilket sätt uppgifterna får lämnas ut elektroniskt m.m. De uppgifter som CSN lämnar elektroniskt till Kronofogdemyndighetens databaser får med automatik det skydd som Kronofogdemyndighetens registerlagstiftning ger.

Den föreslagna regleringen i studiestödsdataförordningen

(Sid. 22)

Enligt 7 § indrivningsförordningen (1993:1229) skall sökanden, när en ansökan om indrivning görs eller så snart som möjligt därefter, underrätta Kronofogdemyndigheten om de uppgifter som sökanden har om gäldenärens ekonomiska förhållanden som kan antas vara av betydelse för indrivningen. Även i lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräkning finns särskilda bestämmelser med krav på vilka uppgifter en ansökan enligt den lagen ska innehålla. Vidare framgår det av 36 § skuldsaneringslagen (2006:548) att andra myndigheter på begäran skall lämna sådana uppgifter om gäldenärens personliga och ekonomiska förhållanden till Kronofogdemyndigheten som behövs för prövningen av ett skuldsaneringsärende.

Utredningsförslagets bestämmelse i 11 § studiestödsdataförordning reglerar i detalj vilka uppgifter som CSN ska få lämna elektroniskt till Kronofogdemyndigheten. Förslaget innebär att de uppgifter som CSN ska eller kan behöva lämna i enlighet med det ovanstående fortsättningsvis inte kommer att kunna lämnas fullt ut elektroniskt. Det har förmodligen inte varit utredningens avsikt.

Kronofogdemyndigheten ifrågasätter om det över huvudtaget är nödvändigt med bestämmelser som begränsar CSN:s möjligheter att på elektronisk väg sända sådana uppgifter till Kronofogdemyndigheten (och andra myndigheter) som CSN enligt särskilda bestämmelser är skyldig att lämna och som behövs i den typ av ärendehandläggning som det här är fråga om. I prop. 2000/01:33 har regeringen bedömt att det, under vissa förutsättningar som i förevarande sammanhang är uppfyllda, saknas anledning att reglera när uppgifter får lämnas ut på medium för automatiserad behandling. (Prop. 2000/01:33 "Behandling av personuppgifter inom skatt, tull och exekution", avsnitt 8.8 sid. 111-112.)

Om en bestämmelse som den föreslagna 11 § ändå ska införas bör den ges en generell lydelse. Just därför att, och i motsats till vad utredningen anser bör ske, bestämmelsen inte ska behöva ändras i takt med eventuella framtida ändringar i de författningsregler som anger vilka uppgifter CSN är skyldig att lämna till Kronofogdemyndigheten. Även en generell bestämmelse kan utformas så att den inte medger att fler uppgifter får lämnas elektroniskt än vad som är nödvändigt för handläggningen av de ärenden hos Kronofogdemyndigheten till vilka CSN har en skyldighet att bidra med uppgifter.

Slutligen bör framhållas det även finns flera bra förslag i betänkandet, t.ex. om begränsning av intern behörighet till databasen, men som inte kommenteras här eftersom Kronofogdemyndigheten har valt att begränsa yttrandet på det sätt som här skett.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad rikskronofogde. I den slutliga handläggningen har även Verksjuristen Elisabet Ekman, föredragande, deltagit.